

**Neįgaliųjų teisių
konvencija**

Platinimas: Gyventojai
2017 m. rugpjūčio 31 d.

**Išplėstinė neredaguota
versija**

Originalas: Anglų kalba

Neįgaliųjų teisių komitetas

**Komiteto išvados remiantis Fakultatyvaus protokolo 2 straipsniu dėl
pranešimo Nr. 30/2015*,****

<i>Pranešimą pateikė:</i>	Boris Makarov, mirusios žmonos Glafira Makarova vardu (advokatas šiuo atveju neatstovauja)
<i>Tariamasis (-i) nukentėjęs (-ieji):</i>	Pranešimo autorius ir jo mirusi žmona
<i>Valstybė, Konvencijos šalis:</i>	Lietuva
<i>Pranešimo data:</i>	2015 m. kovo 2 d. (pirmas pateikimas)
<i>Dokumento nuorodos:</i>	Sprendimas, priimtas pagal Komiteto darbo reglamento 70 taisyklę ir perduotas valstybei, Konvencijos šaliai, 2015 m. birželio 25 d. (nepateikiamas dokumento forma)
<i>Išvadų priėmimo data:</i>	2017 m. rugpjūčio 18 d.
<i>Tema:</i>	Teisė turėti teisinį veiksnumą lygiai su kitais asmenimis
<i>Procesiniai klausimai:</i>	Nėra
<i>Esminiai klausimai:</i>	Teisė į teisingumą, teisinio veiksnumo įgyvendinimas, tinkamas sąlygų pritaikymas
<i>Konvencijos straipsniai:</i>	12, 13, 22
<i>Fakultatyvaus protokolo straipsniai:</i>	2

* Priimtas Komiteto aštuonioliktoje sesijoje (2017 m. rugpjūčio 14–31 d.).

** Pranešimo nagrinėjime dalyvavo šie Komiteto nariai: Ahmad Al Saif, Danlami Umaru Basharu, Munthian Buntan, Imed Eddine Chaker, Theresia Degener, Samuel Njuguna Kabue, Hyung Shik Kim, Stig Langvad, Laszlo Gabor Lovaszy, Robert George Martin, Martin Babu Mwesigwa, Carlos Alberto Parra Dussan, Coomaravel Pyaneandee, Valery Nikitich Rukhledev ir Damjan Tatic.

Vadovaujantis Komiteto darbo reglamento 60 straipsniu, Jonas Ruškus nedalyvavo šio pranešimo svarstyme.

1. Šio pranešimo autorius yra Lietuvos pilietis Boris Makarov, teikiantis pretenzijas savo mirusios žmonos Glafira Makarova (taip pat Lietuvos pilietė) vardu. Autorius teigia, kad Lietuva pažeidė jo žmonos teises pagal Konvencijos 12, 13 ir 22 straipsnius. 2010 m. rugsėjo 18 d. Lietuvai įsigaliojo Fakultatyvus protokolas. Autoriui advokatas neatstovauja.

A. Šalių pateiktos informacijos ir argumentų santrauka

Autoriaus pateikti faktai

2.1 Autorius nurodo, kad 2005 m. birželio 12 d. jo žmona pateko į nelaimingą atsitikimą, kurį sukėlė V.M.¹¹ Jo metu autoriaus žmona Glafira Makarova patyrė įvairių kūno sužalojimų, įskaitant galvos traumą. 2006 m. sausio 9 d. vyriausybės medicinos komisija pripažino, kad G. Makarova prarado 60 proc. darbingumo. Vėliau G. Makarovai taip pat prasidėjo galvos skausmai. Autorius teigia, kad žmonos negalia, galvos skausmai, atminties ir gebėjimų praradimas yra tiesioginis eismo įvykio metu patirtos galvos traumos padarinys.

2.2 Autorius tvirtina, kad iki 2007 m. sausio 19 d. galvos traumos padariniai pablogėjo tiek, kad žmonai buvo nustatytas 80 proc. darbingumo praradimas. Jis nurodo, kad G. Makarovos būklė ir toliau blogėjo iki jos mirties 2011 m. lapkričio 24 d. dėl padarinių, kuriuos sukėlė galvos smegenų trauma.

2.3 Autorius taip pat teigia, kad dėl tokios sveikatos būklės, G. Makarova negalėjo asmeniškai atvykti į policijos nuovadą. Todėl 2006 m. sausio 25 d. ir 2006 m. balandžio 15 d. ji išsiuntė prašymus ją informuoti apie baudžiamąjį tyrimą, pradėtą prieš V. M. Autorius tvirtina, kad valdžios institucijos prašymus ignoravo. Anot autoriaus, prokuratūros veiksmai buvo neteisėti, nes prokuroras nepranešė autoriaus žmonai apie 2006 m. gegužės 2 d. priimtą kaltinamąją išvadą, todėl iš jos buvo neteisėtai atimta teisė užginčyti prokuroro sprendimus ir išvadas.

2.4 Dėl blogėjančios būklės, Glafira Makarova taip pat negalėjo dalyvauti teismo posėdžiuose. 2006 m. birželio 30 d. laišku teisėjui P. buvo pranešta, kad autoriaus žmona negalės dalyvauti teismo procese, taip pat, kad ji finansiškai nepajėgi samdyti advokato. Autorius teigia, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 118 straipsnis įpareigoja prokurorą ginti nukentėjusiojo teises ir interesus, jei šis nepajėgia samdyti advokato, o teisėją – suteikti šią teisę nukentėjusiajam.

2.5 Tačiau anot autoriaus, šie reikalavimai buvo ignoruojami, o teisėjas P. oficialiai atsisakė suteikti autoriaus žmonai teisinę pagalbą.¹² Dėl to, autoriaus teigimu, iš jo žmonos buvo neteisėtai atimta teisė į teisingumą ir ji liko be teisinės pagalbos, todėl prarado teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą. Taigi autorius yra įsitikinęs, kad valstybė, Konvencijos šalis, pažeidė jo žmonos teises pagal Konvencijos 12 ir 13 straipsnius.

2.6 Autorius taip pat teigia, kad teismo posėdžių Vilniaus miesto pirmajame apylinkės teisme metu teisėjas P. atskleidė (taip pat ir kaltinamajam) konfidencialią informaciją apie Glafiros Makarovos sveikatos būklę be šios sutikimo. Autoriaus teigimu, teisėjo veiksmai pažeidė jo žmonos teisę į privatumą pagal Konvencijos 22 straipsnį.

2.7 Autorius laikosi nuomonės, kad teisėjas P. ir prokuroras nuolat palaikė kaltinamąjį, taip pažeisdamas šalies ir tarptautinius įstatymus. Autorius ypač pabrėžia, kad teismas ignoravo jo žmonos neįgalumą patvirtinančius įrodymus ir V. M. administracinių pažeidimų istoriją, rėmėsi suklastotais įrodymais, mažinančiais kaltinamojo kaltę ir įvertinančiais jo žmonai padarytą fizinę žalą kaip „lengvą“ ir nesusijusią su blogėjančia sveikatos būkle.¹³ Todėl 2008 m. kovo 26 d. autorius pateikė skundus, kuriuose išreiškė abejones dėl prokuroro ir teisėjo nešališkumo, tiesa skundai buvo atmesti.

2.8 2008 m. gegužės 22 d. Vilniaus miesto pirmojo apylinkės teismo teisėjas P. pripažino V. M. kaltu dėl eismo taisyklių pažeidimo ir, padaręs išvadą, kad G. Makarovos neįgalumas nebuvo susijęs su incidentu, paskyrė jam baudą. Autorius tvirtina, kad nepaisant to, jog jo žmona avarijoje buvo nukentėjusioji, jai nebuvo pranešta apie teismo sprendimą. Pats autorius apie priimtą teismo sprendimą

---

¹¹ Autorius teigia, kad V. M. yra žinomas verslininkas ir politinis aktyvistas. Avarija įvyko sankryžoje Vilniuje, kai dėl staigaus V. M. automobilio manevro, autorius buvo priverstas į jį atsitenkti ir sužeidė keleivio pusėje važiuosią Glafirą Makarovą.

¹² Autorius taip pat teigia, kad teisėjo ir prokuroro veiksmai pažeidė jo žmonos teises pagal Konstituciją ir Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 14 straipsnį. Komitetas neturi jurisdikcijos *ratione materiae* nagrinėti šias pretenzijas, todėl į jas neatsižvelgia.

¹³ Įrodymus apie G. Makarovos sveikatos būklę, kuriais rėmėsi teismas, sudarė du medicininiai tyrimai, kuriuos autorius užginčijo kaip melagingus, neteisėtus ir prieštaraujančius nukentėjusiosios pageidavimams bei kitų medicinos ekspertų nuomonei.

sužinojo 2008 m. lapkričio 7 d. atvykęs į teismo kanceliariją.

2.9 Autorius teigia, kad tada apylinkės teismo sprendimą apskūsti jau buvo per vėlu. Nepaisydamas to, autorius pateikė apeliaciją Vilniaus apygardos teismui. 2008 m. gruodžio 4 d. apeliacija buvo atmeta, nes autorius nesugebėjo įrodyti, kad skundo pateikimo terminą praleido dėl sveikatos problemų. Nepaisant to, kad apygardos teismas atmetė autoriaus skundą ir kad šio sprendimo apskūsti nebuvo galima, autorius vis tiek bandė kreiptis į Lietuvos Aukščiausiąjį teismą bei kitas institucijas, tačiau nesėkmingai. Autoriaus teigimu, visos šalies įstatymuose numatytos teisinės gynybos priemonės buvo panaudotos.

Skundas

3.1 Autorius teigia, kad valstybė, Konvencijos šalis, pažeidė jo žmonos teises pagal Konvencijos 12, 13 ir 22 straipsnius.

3.2 Be to, autorius prašo, kad Komitetas rekomenduotų Lietuvos vyriausybei pradėti vidaus teisės aktų reformą, kad asmenims su negalia būtų suteikta veiksminga teisinė apsauga ir būtų besąlygiškai įgyvendinta Konvencija.

Valstybės, Konvencijos šalies, pastabos dėl priimtumo ir esmės

4.1 2014 m. balandžio 4 d. valstybė, Konvencijos šalis, pateikė savo pastabas dėl pranešimo priimtumo ir esmės. Valstybė, Konvencijos šalis, informuoja Komitetą, kad Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kaip vyriausybė institucija, buvo paskirta koordinuoti Konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo nuostatų įgyvendinimą. Atsakant į šį skundą, informaciją pateikė Teisingumo ministerija.

4.2 Valstybė, Konvencijos šalis, teigia, kad minėtas ekspertizės reglamentuoja įvairios Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatos ir teismo ekspertizės įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas suteikia teisę su išvadamis nesutinkančiam nukentėjusiajam užginčyti išvadų teisėtumą ir išsamumą. Tokiu atveju, tyrėjas ar teismas turi nuspręsti, ar reikalinga nauja teismo ekspertizė. Nukentėjusiojo teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo informacija, įskaitant teismo ekspertizės išvadą, reglamentuoja baudžiamojo proceso kodekso 181 straipsnis.

4.3 Nukentėjusysis arba jo (jos) atstovas gali pasidaryti reikiamas kopijas. Prašymas susipažinti su tyrimo byla turi būti teikiamas prokurorui. Prokuroras tokį prašymą gali atmesti, jei mano, kad jis yra „žalingas“ vykstančiam tyrimui. Toks sprendimas turi būti priimtas raštu ir turi būti pagrįstas. Sprendimą galima apskūsti teismams per septynias dienas nuo jo priėmimo. „Derėtų paminėti, kad nukentėjusiajam taip pat buvo leista susipažinti su bylos medžiaga teisme“.

4.4 Vadovaujantis 286 straipsnio 5 dalimi ir 286 straipsnio 6 dalimi, ekspertų parodymai buvo paviešinti teismo posėdžiuose, o „posėdžio dalyviai“ turėjo galimybę teikti ekspertui klausimus žodžiu, kad išaiškintų „ar papildytų išvadą“. Be to, pagal Baudžiamojo proceso kodekso 312 straipsnį, „nukentėjusieji turėjo teisę apskūsti vykdytinus nuosprendžius ar teismo sprendimus“.

4.5 Vadovaujantis Baudžiamojo proceso kodekso 55 straipsniu, nukentėjusiajam gali atstovauti „advokatas“ arba „advokato pavedimu advokato padėjėjas“. Gavus ikiteisminio tyrėjo, prokuroro ar teisėjo leidimą, nukentėjusiajam taip pat gali atstovauti įgaliotas „aukštąjį teisinį išsilavinimą turintis“ asmuo. Nukentėjusysis atstovus gali keisti. „Įstatymų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, numatytais atvejais nukentėjusysis bei civilinis ieškovas turi teisę gauti valstybinę teisinę pagalbą“.

4.6 Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas numato neįgalaus asmens teisę į „antrinę teisinę pagalbą“, jei asmuo atitinka keliamus teisinius kriterijus. Asmuo, pageidaujantis gauti tokią teisinę pagalbą, turi kreiptis į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos biurą.

4.7 Įstatymai nenumato konkrečių teismo ekspertizės tyrimų terminų, tvarkos ar metodikos. Tai numato tyrimus atliekančių organizacijų „vidaus aktai“. Teisingumo ministerija nederina savo veiklos su Valstybine teismo medicinos tarnyba, todėl negali komentuoti dėl atliktų G. Makarovos tyrimų.

4.8 Galiausiai, valstybė, Konvencijos šalis, pažymi, kad „teisiniai reglamentai“ užtikrina, jog neįgalūs asmenys turėtų lygiavertes procesines teises teikti įrodymus, dalyvauti įrodymų nagrinėjime, teikti prašymus ir ginčyti įrodymus, įskaitant ekspertizės išvadą.

Autoriaus atsakymas į valstybės, Konvencijos šalies, pastabas

5.1 2016 m. vasario 26 d. autorius pateikė papildomą informaciją. Joje teigiama, kad valstybės

valdžios institucijos neatsižvelgė į jo pareiškimus ir nepateikė Komitetui svarbių dokumentų, pvz., 2005 m. birželio 16 d. ir 2007 m. gruodžio 6 d. tyrimų išvadų, 2007 m. rugsėjo 4 d. Teisingumo ministro priimto sprendimo, 2008 m. gegužės 22 d. Vilniaus miesto pirmojo apylinkės teismo nuosprendžio ir teismo posėdžių, kuriuose buvo nagrinėjami G. Makarovos patirti sužalojimai, stenogramų.

5.2 2016 m. sausio 25 d. autorius pats paprašė Vilniaus apylinkės teismo pirmininko pateikti šių dokumentų kopijas Komitetui. Teismas atsisakė ir nurodė, kad autorius gali kopijas nusipirkti. Autorius tvirtina, kad už šias kopijas sumokėti neturi iš ko.

5.3 Autorius teigia, kad savo pastabose valstybė, Konvencijos šalis, užsimena apie tam tikras nacionalinės teisės nuostatas, tačiau pačios bylos nekomentuoja. Autoriui susidarė įspūdis, kad valstybės, Konvencijos šalies, valdžios institucijos net neperskaitė baudžiamosios bylos, kurios pagrindu teikiamas šis skundas. Jo teigimu, teismo posėdžių įrašai aiškiai rodo, kad buvo pažeistos G. Makarovos, kaip neįgalaus asmens, teisės.

5.4 2007 m. lapkričio 12 d. sprendime minima, jog autoriui suteikta valstybės garantuojama teisinė pagalba. Tačiau advokatas teismo posėdžiuose nepasirodė. Teisėjas P. nesiėmė jokių priemonių, kad apgintų G. Makarovos teises. Tuo tarpu į kaltininką, „visagalį“ V. M., teisėjas žiūrėjo labai palankiai ir jam buvo leista nedalyvauti teismo posėdžiuose bei vykti atostogauti.

5.5 Autorius palaiko savo teiginius: G. Makarovai nebuvo įteikta teismo nuosprendžio kopija; kaip nukentėjusiam asmeniui, jai nebuvo suteikta teisė pateikti skundą; jai nebuvo suteikta teisinė pagalba; prokuroras G. Makarovos vardu nepateikė civilinio ieškinio; teismo posėdžiuose buvo viešai perskaityta konfidenciali informacija apie sveikatą; teismo nuosprendyje nenumatyta kompensacija nukentėjusiajai; ir apskritai, valstybės, Konvencijos šalies, valdžios institucijos G. Makarovai „nesuteikė teisės į teisingumą“.

B. Komiteto svarstymas dėl priimtino ir esmės

Priimtino svarstymas

6.1 Prieš pradėdamas svarstyti pranešime pateiktas pretenzijas, Komitetas, vadovaudamasis Fakultatyviojo protokolo 2 straipsniu ir Komiteto darbo reglamento 65 straipsniu, turi nuspręsti, ar byla priimtina pagal Fakultatyvų protokolą.

6.2 Komitetas, kaip reikalaujama Fakultatyvaus protokolo 2 straipsnio c dalyje, įsitikino, kad nenagrinėjo šios bylos anksčiau ir kad ji nebuvo ir nėra nenagrinėjama pagal kitą tarptautinio tyrimo ar sprendimų priėmimo procesą.

6.3 Valstybė, Konvencijos šalis, neginčijo pranešimo priimtino dėl to, kad nebuvo panaudotos visos vidaus teisinės gynybos priemonės ir autoriaus pateikta informacija rodo, kad kartu su žmona jie panaudojo visas vidaus teisinės gynybos priemones. Todėl Komitetas daro išvadą, kad autoriaus pretenzijos yra priimtinos pagal Fakultatyvaus protokolo 2 straipsnio d punktą.

6.4 Nagrinėdamas autoriaus pretenzijas pagal Konvencijos 22 straipsnį, Komitetas pažymi, kad autorius nepateikia konkrečios informacijos. Todėl Komitetas laiko, kad autorius nepakankamai pagrindė savo teiginius pagal 22 straipsnį ir daro išvadą, kad jie nėra priimtini pagal Fakultatyvaus protokolo 2 straipsnio e punktą.

6.5 Nesant kitų priimtino klūčių, Komitetas paskelbia, kad yra priimtinos tos pranešimo dalys, kuriose yra nurodytos autoriaus pretenzijos pagal Konvencijos 12 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį. Todėl Komitetas pradeda šiuos teiginius svarstyti iš esmės.

Svarstymas iš esmės

7.1 Komitetas apsvartė šį pranešimą, atsižvelgdamas į visą gautą informaciją ir laikydamasis Fakultatyvaus protokolo 5 straipsnio bei komiteto darbo reglamento 73 taisyklės 1 dalies.

7.2 Nagrinėdamas autoriaus pretenzijas pagal 12 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį, Komitetas turi įvertinti, ar valstybės, Konvencijos šalies, sprendimai autoriaus žmonos atveju pažeidė jos teisę į lygybę prieš įstatymą ir teisę į teisingumą. Komitetas pažymi, kad G. Makarova buvo tiesioginė nukentėjusioji teismo posėdžiuose nagrinėjamame eismo įvykyje. Komitetas taip pat pažymi neginčijamą faktą, kad autoriaus žmona negalėjo dalyvauti teismo posėdžiuose dėl savo negalios ir kad ji nebuvo atstovaujama nepaisant jos prašymo gauti teisinį atstovavimą. Dalyvaudama teismo posėdžiuose arba tinkamai atstovaujama, G. Makarova būtų galėjusi užduoti klausimus liudytojams, prieštarauti ekspertizės išvadoms dėl jos sveikatos būklės ir tiesiogiai paliudyti dėl eismo įvykio.

7.3 Komitetas pažymi, kad autorius, veikdamas savo žmonos vardu, paprašė teismų pateikti apeliaciją po 2008 m. gegužės 22 d. teismo sprendimo įsigaliojimo. Komitetas taip pat pažymi, kad, visų pirma, apylinkės teismas šį prašymą atmetė 2008 m. lapkričio 12 d., o vėliau, 2008 m. gruodžio 4 d., Vilniaus apygardos teismas šį atmetimą patvirtino. Be to, Vilniaus apygardos teismas paskelbė, kad sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas, o Lietuvos Aukščiausiasis Teismas tai patvirtino 2012 m. kovo 1 d. Nepaisant to, kad buvo pateikti tvirti įrodymai, kad autorius ir jo žmona negavo teismo nuosprendžio kopijos, teismai nerado „pakankamų priežasčių“ suteikti naują 20 dienų apeliacinį laikotarpį.

7.4 Be to, remiantis autoriaus pateiktais argumentais, Komitetui taip pat akivaizdu, kad G. Makarova prašė būti atstovaujama tuose teismo posėdžiuose, kurie tiesiogiai turėjo įtakos jos teisėms, kadangi dėl negalios ji pati dalyvauti negalėjo. Komitetas pažymi, kad pagal Komitetui pateiktus dokumentus, šis prašymas buvo oficialiai įteiktas pirmajam apygardos teismui 2006 m. sausio 25 d. ir 2006 m. balandžio 15 d. laiškais, kuriuose autorius prašė apsaugoti savo žmonos, kaip nukentėjusiosios, teisėtus interesus.

7.5 Komitetas pažymi, kad valstybės, Konvencijos šalies, pastabose nėra atsizvelgiama į autoriaus teiginius. Šiame pranešime pateiktuose argumentuose, valstybė, Konvencijos šalis, išdėsto teisinę sistemą nemokamai teisinei pagalbai gauti, teigdama, kad nukentėjusioji turi teisę į „valstybės garantuotą“ teisinę pagalbą. Autoriaus pastabose taip pat aiškiai nurodoma, kad G. Makarovai iš tiesų buvo paskirtas advokatas, tačiau jis į posėdžius neatvyko.

7.6 Komitetas primena, kad pagal Konvencijos 12 straipsnio 3 dalį, valstybės, Konvencijos šalys, privalo „imti atitinkamų priemonių, kad suteiktų neįgaliesiems galimybę pasinaudoti pagalba, kurios jiems gali prireikti įgyvendinant savo teisinį veiksnumą“. Jis taip pat primena, kad pagal 13 straipsnio 1 dalį, „valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina veiksmingą neįgaliųjų teisę į teisingumą lygiai su kitais asmenimis, įskaitant procesinių ir pagal amžių tinkamų sąlygų sudarymą, kad neįgaliesiems būtų užtikrinta galimybė kaip tiesioginiams ir netiesioginiams dalyviams, ir kaip liudytojams, veiksmingai dalyvauti visuose teisiniuose procesiniuose santykiuose, įskaitant ikiteisminį tyrimą ir kitus ikiteisminius ginčų nagrinėjimo etapus“. Komiteto teigimu, nors valstybės narės turi tam tikrą vertinimo laisvę nustatydamos procesines sąlygas, skirtas užtikrinti, kad neįgalieji galėtų įgyvendinti savo teisinį veiksnumą, šio asmens atitinkamos teisės turi būti gerbiamos.¹⁴ G. Makarovos atveju to nebuvo daroma, nepaisant to, kad būdama tiesioginė nukentėjusioji nagrinėjamame eismo įvykyje, ji aiškiai buvo atitinkamo teismo proceso „tiesioginė dalyvė“.¹⁵ Komitetui taip pat akivaizdu, kad G. Makarova pageidavo, jog jos pozicija būtų išklaudyta teismo posėdžiuose, tačiau tam padaryti jai nebuvo sudaryta sąlygų: ji negalėjo dalyvauti posėdžiuose dėl negalios; apie tai ji pranešė valstybei, Konvencijos šaliai, ir paprašė jai atstovauti pirmojoje bei apeliacinėje instancijose, tačiau parama jai suteikta nebuvo. Atsižvelgdamas į tai, kad valstybė, Konvencijos šalis, G. Makarovai „tinkamai nepritaikė sąlygų“¹⁶ dalyvauti teismo posėdžiuose ir vėliau vykusiame su jos byla susijusio skundo nagrinėjimo procese, Komitetas daro išvadą, kad valstybė, Konvencijos šalis, pažeidė G. Makarovos teises pagal Konvencijos 12 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį.

7.7 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komitetas daro išvadą, kad valstybė, Konvencijos šalis, neįvykdė įsipareigojimų pagal Konvencijos 12 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį.

C. Išvados ir rekomendacijos

8. Komitetas, veikdamas pagal Fakultatyvaus protokolo 5 straipsnį, laikosi nuomonės, kad valstybė, Konvencijos Šalis, neįvykdė įsipareigojimų pagal Konvencijos 12 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį. Todėl Komitetas teikia valstybei, Konvencijos šaliai, šias rekomendacijas:

- (a) autoriaus atžvilgiu valstybė, Konvencijos šalis, privalo:
  - (i) suteikti autoriui veiksmingą teisinę gynybą, įskaitant jo ir jo žmonos šalies lygmeniu vykdomose bylose patirtų teisinių išlaidų atlyginimą bei kompensaciją;
  - (ii) suteikti autoriui galimybę susipažinti su teismo ir tyrimo dokumentais, įskaitant, bet neapsiribojant, visų teismo posėdžių stenogramas ir ekspertizės išvadas, taip pat visus

¹⁴ Žr. pranešimo Nr. 7/2012, *Marlon James Noble v. Australia*, 8.6 dalį.

¹⁵ Žr. pranešimo Nr. 11/2013, *Gemma Beasley v Australia*, 2016 m. balandžio 1 d. priimtos išvados, 8.9 dali.

¹⁶ Konvencijos 2 straipsnis numato, kad „tinkamas sąlygų pritaikymas“ – tai būtini ir tinkami pakeitimai ir pritaikymas, dėl kurių nepatiriama neproporcinga ar nepagrįsta našta ir kurių reikia konkrečiu atveju siekiant užtikrinti neįgaliesiems galimybę naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis lygiai su kitais asmenimis ar galimybę įgyvendinti šias teises ir laisves.

susijusius dokumentus;

(iii) paviėšinti ŗias iŗvadas ir jas iŗplatinti prieinamais formatais, kad jas galėtų perŗiūrėti visi gyventojų sluoksniai;

(b) Apskritai, valstybė, Konvencijos ŗalis, privalo imtis priemonių uŗkirsti kelią panaŗiems paŗeidimams ateityje. Ŗiuo atŗvilgiu Komitetas taip pat remiasi savo rekomendacijomis, pateiktomis baigiamosiose pastabose (CRPD/C/LTU/CO/1), ir reikalauja, kad valstybė, Konvencijos ŗalis:

(i) priimtų bŗtinius įstatymų, reglamentuojančių teisinės pagalbos teikimą, pakeitimus, įtraukdama į juos nemokamą teisinę pagalbą neįgaliesiems bet kuriuo metu;

(ii) priimtų nacionalinį veikslių planą, kurio tikslas – stiprinti teismų ir teisėsaugos darbuotojų, įskaitant teisėjus, prokurorus, policijos pareigūnus ir kalėjimų darbuotojus, gebėjimus, stiprinti jų žinias apie neįgaliųjų teises ir uŗtikrinti procesinių ir pagal amŗių tinkamų sąlygų sudarymą visuose teisiniuose procesuose;¹⁷

(iii) skatintų, uŗtikrintų ir priŗiūrėtų tinkamą sąlygų pritaikymą neįgaliesiems visuose vieŗsuosiuose ir privačiuose sektoriuose ir pripaŗintų atsisakymą tinkamai pritaikyti sąlygas diskriminacija dėl negalios.¹⁸

9. Pagal Fakultatyvaus protokolo 5 straipsnį ir Komiteto darbo reglamento 75 taisyklę, valstybė, Konvencijos ŗalis, turi per ŗeŗis mėnesius pateikti Komitetui raŗytinį atsakymą, įskaitant informaciją apie veiksmus, kurių buvo imtasi atsiŗvelgiant į ŗias Iŗvadas ir Komiteto rekomendacijas.

---

¹⁷ CRPD/C/LTU/CO/1, 28 dalis.

¹⁸ CRPD/C/LTU/CO/1, 14 dalis.